

Přenosné

úkryty

» Einmannbunker ve Smržovce se dožil 21. století; za druhé světové války střežil fabriku Fernseh AG. Kdysi stával osamocen, dnes ho pohlcuje příroda.

JAN DVOŘÁK,
foto ze sbírek autora

Druhá světová válka dala vzniknout přenosným úkrytům (bunkrům), které se vyráběly převážně ze železobetonu. Nejvíce se vyráběla tzv. pozorovací buňka (*Luftschutz-Splitterschutzzelle*).

Místo oficiálního názvu se často používal lidový název *Einmannbunker*, tedy bunkr pro jednoho muže – ačkoliv v praxi mohl být i pro víc lidí. Nejznámější přenosný bunkr se vyráběl podle formy a na určité místo byl pak dopraven a usazen. Výšku měl 2,4 m, vnitřní průměr 1,1 m a hmotnost 3240 kg. Dodnes jsou tyto bunkry jednou z nejčetnějších fortifikací, jaké se kdy vyskytovaly. V Německu jich bylo umístěno na tisíce, v Protektorátu Čechy a Morava a v bývalých Sudetech několik stovek. V poválečném období je u nás dlouho používala civilní obrana, některé byly převedeny do lomů, kde sloužily řadu let ještě jako ochrana při trhání kamene.

» Další bunkr ve Smržovce, který se dožil 21. století, sloužil pro ostrahu zbrojního podniku

Pozorovací bunkry či jiné malé přenosné úkryty vyráběly různé německé, ale i protektorátní (a jiné) firmy v průběhu druhé světové války. Sloužily jako pozorovatelný v případě leteckých náletů, kdy pozorovatel měl v bunkru sledovat účinky výbuchů a hlásit případné nevybuchlé pumy, ale také jako úkryty strážných aj. Umísťovaly se především v průmyslových závodech a na jiných strategických místech, jako byly elektrárny, železniční tratě, mosty atd. Ostrahu podniků prováděli většinou příslušníci werkschutzu (ozbrojená závodní stráž).

Jiné přenosné úkryty pro jednoho muže sloužily jako střílny podél silnic a u vchodů do fabrik zabývajících se válečnou výrobou, jiné zase u plotů mnoha německých lágrů a věznic.

Přenosné bunkry jsou dnes například v Německu zajímavým sběratelským artiklem, a to jak in natura, tak ve fotografiích a výkresech. Kromě individuál-

ních výrobků existovalo několik typizovaných variant, ale i ty se mohou odlišovat v některých detailech, zpravidla podle výrobců.

RED

(Dále na s. 99.)

» Einmannbunker v Automobilovém a technickém muzeu v německém Sinsheimu. Maskovací nátěr neodpovídá originálu.

